

ეკონომიკური რაფორმა: ანალიზი, პროგნოზები, პარასაქმეობები

ტურიზმის განვითარება-სიღარიბის დაძლევის ფაქტორი

გურანდა თორდია

საქართველოს დავით აღმაშენებლის
სახელობის უნივერსიტეტის
ეკონომიკისა და ბიზნესის
სკოლის დოქტორანტი

რეზიუმე

წინამდებარე სტატიაში განხილულია ტურიზმის განვითარება, როგორც სიღარიბის დაძლევის ფაქტორი. ნაჩვენებია ტურისტული ინდუსტრიის როლი სიღარიბის, როგორც სოციალური პრობლემის გადაწყვეტაში. განსაკუთრებით იზრდება ტურიზმის მნიშვნელობა განვითარებად ქვეყნებში. თანამედროვე მსოფლიოს გამოცდილება ადასტურებს, რომ ტურიზმის, როგორც დარგის განვითარება, ყოველმხრივ ხელს უწყობს სიღარიბის დაძლევას. ეს ხდება ეკონომიკის დივერსიფიკაციით, მომიჯნავე დარგების განვითარების ხელშეწყობით, დასაქმების ფართო შესაძლებლობების გამოყენებით, ისეთი რესურსების ამოქმედებით, როგორებიცაა კლიმატური პირობები, კულტურული მემკვიდრეობა, ბიომრავალფეროვნება და სხვ. განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ტურიზმის განვითარება ჩვენს ქვეყანაში, სადაც მწვავედ დგას უმუშევრობის პრობლემა. სიღარიბის დაძლევაზე ორიენტირებული ტურიზმის განვითარება უნდა მოხდეს მიზნობრივი პროგრამებით, რომელთა შემუშავებაშიც აქტიურად უნდა ჩაერთოს ღარიბი მოსახლეობა. ტურიზმის მეშვეობით სიღარიბის შემცირების 10 პრინციპი ნებისმიერმა მთავრობამ უნდა გამოიყენოს ქვეყნის ეკონომიკის თავისებურებათა გათვალისწინებით. ტურიზმის განვითარების სტრატეგია არ შეიძლება სხვა დარგებისაგან

იზოლირებულად განხორციელდეს. ამიტომ დიდი მნიშვნელობა აქვს ერთიან მეთოდოლოგიურ საფუძველზე სახელმწიფოს სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების პოლიტიკის შემუშავება-განხორციელებას.

საკვანძო სიტყვები: ტურიზმი, ტურიზმის განვითარება, სიღარიბის შემცირება, დასაქმება, მეთოდოლოგია, მიზნობრივი პროგრამა, დივერსიფიკაცია, პოლიტიკა.

შესავალი

სიღარიბე, როგორც მრავალმხივი(პოლიტიკური, სოციალურ-ეკონომიკური, მორალური, ფსიქოლოგიური და სხვა) მოვლენა არსებობდა და არსებობს ყველა სოციალურ-ეკონომიკური სისტემის ფარგლებში და მას სამართლიანად უწოდებენ კაცობრიობის მარადიულ პრობლემას (შრომის საერთაშორისო ორგანიზაციის კონსტიტუციის მიხედვით, სიღარიბე ნებისმიერ ადგილას წარმოადგენს საფრთხეს საყოველთაო კეთილდღეობისათვის) [1, გვ.2].

აღსანიშნავია, რომ დღეს საერთაშორისო საზოგადოების ძალისხმევამ ამ პრობლემის გადასაჭრელად გარკვეული შედეგები გამოიღო. მსოფლიო ბანკის მონაცემებით, 1981 წ. განვითარებადი ქვეყნების მოსახლეობის 52%-ის შემოსავალი დღეში 1,25 აშშ დოლარზე ნაკლები იყო, 1990 წლის ანალოგიურმა მაჩვენებელმა 43 % შეადგინა. 2011 წლის მონაცემებით კი, ის 17%-ს გაუტოლდა, [2] რაც 1 მილიარდ ადამიანს აღემატებოდა. ამ პროცესში მნიშვნელოვანია ტურისტული ინდუსტრიის როლი.

ძირითადი ნაწილი

მსოფლიო გამოცდილების გათვალისწინებით, შეიძლება ითქვას, რომ სიღარიბის დაძლევა ხელს შეუწყობს ისეთი ეკონომიკური და ორგანიზაციული ფაქტორის კომპლექსურად გამოყენება, როგორიცაა ქვეყანაში ტურიზმის განვითარება. როგორც 2011 წ. გაეროს გენერალურმა მდივანმა პან გი მუნმა

განაცხადა, ღრმა ეკონომიკური გაურკვევლობის პირობებში, განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ტურიზმის პოტენციალის გამოყენება, რათა მოხდეს სოციალურ-ეკონომიკური შესაძლებლობების გენერირება და შემცირდეს განსხვავება მდიდრებსა და ღარიბებს შორის.

თანამედროვე პირობებში ტურიზმი, მსოფლიო ეკონომიკის ერთ-ერთი უდიდესი სექტორი, წარმოადგენს უცხოური ვალუტის შემოდინების მთავარ წყაროს განვითარებადი ქვეყნების მესამედისათვის და ყველაზე ნაკლებად განვითარებული ქვეყნების ნახევრისათვის (სადაც ტურიზმზე მოდის მშპ-ს 40%-მდე და ექსპორტის 8%-მდე). [3]მცირე კუნძული-სახელმწიფოების შემთხვევაში მასზე მშპ-ს 25 % მოდის. [4] მსოფლიოს ყველაზე ღარიბი 50-ზე მეტი ქვეყნისათვის ტურიზმი წარმოადგენს მნიშვნელობით პირველ, მეორე ან მესამე ეკონომიკურ სექტორს. მეტიც, ტურიზმი არის მომსახურების ერთადერთი ინდუსტრია, რომელიც აჩვენებს დადებით სავაჭრო ბალანსს განვითარებულ ქვეყნებთან მიმართებაში. [5]

ნიშანდობლივია, რომ საერთაშორისო მოგზაურთა რაოდენობა ნაკლებად განვითარებულ ქვეყნებში (ძირითადად აფრიკისა და აზიის რეგიონებში) იზრდებოდა საშუალოდ 11 %-ით წელიწადში 1990-2009 წლებში. [6,გვ.6]

2014წელს, ტურიზმზე მოდიოდა მსოფლიო ექსპორტის დაახლოებით 6%, მომსახურებით მსოფლიო ვაჭრობის 30 %, კერძო მომსახურების 11%, მსოფლიო ინვესტიციების 4,3 %, რაც 814,4 მლნ აშშ დოლარს შეადგენს. პროგნოზების თანახმად, ინვესტიციები ტურიზმის სფეროში გაიზრდება ყოველწლიურად 4,6%-ით მომდევნო 10 წლის განმავლობაში და 2025 წ. 1,336 მლნ აშშ დოლარს გაუტოლდება. [7] 2014 წ. შემოსავლებმა საერთაშორისო ტურიზმში (3,7%-იანი ზრდის შედეგად), შეადგინა 1,245 მილიარდი აშშ დოლარი.

აღსანიშნავია, რომ ტურიზმის პირდაპირმა კონტრიბუციამ მსოფლიო მთლიან შიდა პროდუქტში 2014წ. 3,5% შეადგინა, ხოლო მთლიანმა კონტრიბუციამ 7,581 მლრდ აშშ დოლარი, ანუ მსოფლიო მშპ-ს 9,8%. არასტაბილური მაკროეკონომიკური

გარემოს მიუხედავად, მოსალოდნელია ტურიზმის ინდუსტრიის ზრდის გაგრძელება საშუალოდ 4%-იანი ტემპით (უახლოეს მომავალში მთლიანი შიდა პროდუქტის 10%-ს, ანუ დაახლოებით 10 ტრილიონ დოლარს გაუტოლდება).

თანამედროვე მსოფლიოს ტურისტულ ინდუსტრიაში 255 მილიონზე მეტი ადამიანი მუშაობს, რაც მსოფლიო მასშტაბით დასაქმების 8.7%-ს შეადგენს. 2022 წლისათვის აღნიშნულ სექტორში მოსალოდნელია შექმნილი სამუშაო ადგილების 328 მილიონამდე ზრდა (რაც მთლიანი დასაქმების 10%-ს მიაღწევს.) [8]წინანდობლივია, რომ 2014 წლის მონაცემებით 11 სამუშაო ადგილიდან მსოფლიოში 1 ტურიზმის სექტორზე მოდის. 2014 წელს ტურიზმისა და მოგზაურობის სფეროში შეიქმნა 2,1 მლნ სამუშაო ადგილით მეტი, ვიდრე წინა წელს. ხოლო მომიჯნავე სფეროების ჩათვლით - 6,1 მლნ ადგილი. შესაბამისად, მთლიანი კონტრიბუცია დასაქმებაში გაიზარდა 2,3%-ით და შეადგინა 9,4%. პროგნოზების თანახმად, ეს მაჩვენებელი გაიზრდება წელიწადში საშუალოდ 2,3%-ით და 2025 წლისათვის მსოფლიოში სამუშაო ადგილების 10,7 % უზრუნველჰყოფს. [9]

მსოფლიოში მიმდინარე ეკონომიკური პროცესების ანალიზი ადასტურებს, რომ ტურიზმი სრულიად სამართლიანად აღიარებულია სიღარიბესთან ბრძოლის მნიშვნელოვან ინსტრუმენტად. აღნიშნული მიდგომა პირველად გაჟღერდა 2002 წ. სიღარიბის დაძლევის მსოფლიო ფორუმზე იოჰანესბურგში, ხოლო 2003 წელი გაეროს მიერ გამოცხადდა „ტურიზმის მეშვეობით სიღარიბის დაძლევისწლად.“ მეტიც, ათასწლეულის განვითარების პირველი მიზნის-2015 წლისათვის სიღარიბის ნაწილობრივი შემცირების მისაღწევად, მსოფლიო ტურიზმის ორგანიზაციამ შექმნა პროექტი ST-EP („მდგრადი ტურიზმი სიღარიბის შემცირებისათვის“). ეს პროექტი მოიცავდა ღონისძიებებს ადგილობრივ, რეგიონულ და სახელმწიფო დონეებზე. აღსანიშნავია, რომ ეს პროექტები ფართო სპექტრით იყო წარმოდგენილი: ადგილობრივ მოსახლეობას ასწავლიდნენ მენარმეობას, სუვენირების დამზადებას, გასაღებას, მომსახურების აღმოჩენას. გარდა ამისა, განსაკუთრებით ღარიბ რაიონებში

ხსნიდნენ ბიბლიოთეკებს, რითაც ხელს უწყობენ ათასწლეულის განვითარების მეორე მიზნის მიღწევას-საყოველთაო განათლების გავრცელებას. ST-EP-ის მნიშვნელობა და წვლილი სიღარიბესთან ბრძოლაში იმდენად თვალსაჩინო გახდა, რომ 2013 წ. მას საერთაშორისო ორგანიზაციის სტატუსი მიენიჭა.

როგორ უწყობს ხელს ტურიზმი სიღარიბის დაძლევას?

ტურიზმი აძლევს საშუალებას ნაკლებად განვითარებულ ქვეყნებს მოახდინონ ეკონომიკის დივერსიფიკაცია; ტურიზმს, ეკონომიკის სხვა დარგებთან შედარებით აქვს უფრო მეტი შესაძლებლობა ხელი შეუწყოს მომიჯნავე სფეროების განვითარებას, მაგ. კვების პროდუქტების წარმოების, სამშენებლო ბიზნესის და ა.შ. გარდა ამისა, ტურიზმმა შეიძლება ბიძგი მისცეს ახალი დარგების გაჩენას.

ტურიზმში არსებობს დასაქმების უფრო მეტი შესაძლებლობა ქალების, ახალგაზრდების, ეთნიკური უმცირესობებისა და დაბალი კვალიფიკაციის მქონე ადამიანებისათვის, ვიდრე ეკონომიკის ნებისმიერ სფეროში.

ტურიზმის განვითარება დაკავშირებულია ნაკლები ინვესტიციების განხორციელებასთან, ვიდრე სხვა დარგები. დარგის განვითარებისათვის საჭირო ინფასტრუქტურის გამოყენება ხდება არამართო ტურისტების, არამედ ადგილობრივი მოსახლეობის მიერ. ამასთანავე, ტურიზმის მეშვეობით შესაძლებელია ადგილობრივი ადამიანების, ცხოვრების სტილისა და ტრადიციული არქიტექტურის შენარჩუნება.

ტურიზმი „იყენებს“ განვითარებადი ქვეყნების ისეთ რესურსებს, როგორებიცაა კლიმატი, მდიდარი კულტურული მემკვიდრეობა, ბიომრავალფეროვნება და ლამაზი პეიზაჟები. მაშინ, როდესაც ეს რესურსები ქმნიან კონკურენტულ უპირატესობას ტურიზმისათვის, ეკონომიკის სხვა დარგების განვითარებისათვის ხშირად შემაფერხებელ ფაქტორს წარმოადგენენ.

ამასთანავე, ტურიზმს, როგორც სიღარიბის დაძლევის მთავარ ინსტრუმენტს გააჩნია ნეგატიური ასპექტებიც:

არაპროგნოზირებადობა და რყევები მოთხოვნაში. როგორც ცნობილია, ტურიზმი ძალიან მგძრნობიარეა ეკონომიკური,

გარემოსდაცვითი, სოციალურ-პოლიტიკური მოვლენების მიმართ, რომლებიც გავლენას ახდენენ ტურისტის სურვილსა და შესაძლებლობებზე იმოგზაუროს. სოციალური დაცვისა და დაზღვეულობის არარსებობის შემთხვევაში სწორედ ღარიბი მოსახლეობა ზარალდება ყველაზე მეტად ტურისტული მოთხოვნის შემცირების შემთხვევაში.

ტურიზმისათვის დამახასიათებელია სეზონურობა. ამ პრობლემის დაძლევა მოითხოვს ტურიზმის ინტეგრაციას ეკონომიკური აქტივობის სხვა სახეებთან მოსახლეობისათვის საარსებო წყაროს უზრუნველყოფისათვის მთელი წლის განმავლობაში. (მაგალითად, MICE, ანუ საქმიანი ტურიზმის განვითარება).

ტურიზმი გავლენას ახდენს სიცოცხლისათვის აუცილებელ რესურსებზე, როგორებიცაა წყალი, ბიომრავალფეროვნება და ა.შ. კონკურენციის პირობებში, შეიძლება მოხდეს გარემოს დეგრადაცია და რესურსების არამდგრადი გამოყენება.

ღარიბების ჩართულობის დაბალმა ხარისხმა შეიძლება გამოიწვიოს ტურისტული შემოსავლების კონცენტრირება მოსახლეობის უფრო განათლებულ და მაღალი შემოსავლის მქონე ფენაში.

როგორია ტურიზმის, როგორც სიღარიბის დაძლევის ფაქტორის მექანიზმი, რომლის გამოყენებითაც ღარიბებმა შეიძლება სარგებელი მიიღონ ტურიზმისაგან?

დასაქმება ტურისტულ საწარმოებში; ღარიბების მიერ მომსახურებისა და საქონლის მიწოდება ტურისტულ საწარმოებში; მომსახურებისა და საქონლის პირდაპირი გაყიდვები ვიზიტორებზე; მცირე/მიკრო საზოგადოებების ფარგლებში ტურისტული საწარმოების შექმნა; ტურიზმისაგან მიღებული მოგების გადანაწილება ტურისტულ საწარმოებზე; ინვესტირება ინფრასტრუქტურაში. [10, გვ. 25]

ჩვენი ქვეყნის თანამედროვე სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის ანალიზი გვიჩვენებს, რომ სიღარიბის პრობლემამ საქართველოში მწვავე ხასიათი შეიძინა. მსოფლიო ბანკის მონაცემებით, 2014 წ. საქართველოს მოსახლეობის 77,9%-თვის დღიური შემოსავალი არ აღემატებოდა 5 დო-

ლარს, ხოლო 42,5%-თვის 2,5 დოლარს. ევროპა-ცენტრალური აზიის 21 ქვეყნიდან საქართველო უსწრებს მხოლოდ სომხეთს (79,7%), ყირგიზეთს (79%) და ტაჯიკეთს (85,1%). ამასთანავე, საქართველოს მოსახლეობის 42,5% ხარჯავს დღეში 2,5 დოლარს, რაც ყველაზე დაბალი მაჩვენებელია რეგიონში. აღსანიშნავია, რომ რეგიონის მასშტაბით საქართველო, ასევე ყველაზე მცირე დინამიკას აჩვენებს სიღარიბის შემცირების კუთხით ქვეყანაში. საქსტატის მონაცემებით, 2014 წ. სიღარიბის ზღვარს მიღმა ცხოვრობდა საქართველოს მოსახლეობის 11,6 %. აღსანიშნავია, რომ ეს ყველაზე მაღალი მაჩვენებელია ბოლო 7 წლის განმავლობაში და 1,9%-ით მეტია წინა წელთან შედარებით. [11]

სიღარიბის დაძლევისათვის დასაქმების პრობლემის გადაჭრა გადამწყვეტია, რადგან უმუშევრობის დონე პირდაპირ პროპორციულ კავშირშია სიღარიბის დონესთან. საქსტატის მონაცემებით, 2014 წ. უმუშევრობის დონემ საქართველოში შეადგინა 12,4%, რაც 2,2%-ით ნაკლებია წინა წლის ანალოგიურ მაჩვენებელზე. დასაქმებულთა 60,2 % თვითდასაქმებულია.

აღნიშნული პრობლემების სიმწვავე ქვეყანაში, ასევე ტურიზმის მრავალმხრივი პოტენციალი ამ კუთხით, აუცილებელს ხდის სწორედ სიღარიბის დაძლევაზე ორიენტირებული ტურიზმის განვითარებას. სიღარიბის დაძლევაზე ორიენტირებული ტურიზმი (Pro-Poor Tourism) არ არის ტურიზმის კონკრეტული სექტორი ან პროდუქტი, ის წარმოადგენს მიდგომას მოსახლეობის ღარიბი ფენების კეთილდღეობის გაზრდისათვის. რასაკვირველია, შესაბამისი პოლიტიკის განსაზღვრა და სტრატეგიის შემუშავება ქვეყნის მთავრობამ უნდა მოახდინოს. გასათვალისწინებელია, რომ ტურიზმის პოტენციალი სიღარიბის დაძლევის კუთხით დამოკიდებულია კონკრეტული ადგილის სპეციფიკაზე. აუცილებელია იმ სარგებლის ციფრებში გამოსახვა, რომელსაც მიიღებს კონკრეტული ადგილის ღარიბი მოსახლეობა; ექნება თუ არა ტურიზმის განვითარებას უარყოფითი შედეგები, როგორიცაა მაგალითად თევზაობისათვის განკუთვნილი სანაპიროების მიუწვდომლობა. „გადაფა-

რავს“ თუ არა ტურიზმისაგან მიღებული სარგებელი ზემოაღნიშნულ დანაკარგს და ა.შ.

ტურიზმს, სიღარიბესა და შემოსავალს შორის არსებული კორელაციის გამოსავლენად, ინდოეთის ტურისტულად განვითარებულ 18 შტატში ჩატარდა კვლევა. მიღებულ იქნა შემდეგი შედეგები: 18-დან 10 შტატში დაფიქსირდა სიღარიბის ზღვარს მიღმა მცხოვრები მოსახლეობის რაოდენობის ზრდა 2001-2002-2003/2004 წლებს შორის [11]. ასეთი შედეგების მიზეზად ასახელებენ იმას, რომ სიღარიბის დონე უფრო მაღალია ინდურ სოფლებში, ხოლო ტურიზმი უფრო მეტად ვითარდება ქალაქებში. ამ მაგალითიდანაც კარგად იკვეთება სახელმწიფოს როლი სწორი ტურისტული პოლიტიკის განსაზღვრაში.

ქვეყნის მთავრობამ უნდა გააცნობიეროს ტურიზმის განვითარების შესაძლო შედეგები (პერსპექტივა). სიღარიბის დაძლევაზე ორიენტირებული ტურიზმის განვითარების სტრატეგია უნდა განხორციელდეს შესაბამისი მიზნობრივი პროგრამებით. მათ შემუშავებაში აქტიურად უნდა ჩაერთოს ღარიბი მოსახლეობაც. ადგილობრივი საზოგადოებისათვის ეკონომიკური სარგებლის გაზრდის ყველაზე კარგი საშუალება არის კავშირის გაღრმავება (ინტეგრაცია) ტურიზმსა და ადგილობრივ ეკონომიკას შორის.

აღსანიშნავია, რომ საყოველთაოდ აღიარებულია ტურიზმის განვითარებით სიღარიბის შემცირების ათი პრინციპი [12]

1. ტურიზმის ყველა სახეობა და ასპექტი შეიძლება და უნდა იყოს მიმართული სიღარიბის შემცირებისაკენ;

2. ყველა მთავრობამ უნდა განიხილოს სიღარიბის შემცირება ტურიზმის ძირითად მიზნად და ასევე ტურიზმი განიხილოს სიღარიბის შემცირების შესაძლო ინსტრუმენტად;

3. ტურისტული ინდუსტრიის კონკურენტუნარიანობა და ეკონომიკური წარმატებულობა უმნიშვნელოვანესია სიღარიბის შემცირებისათვის: წინააღმდეგ შემთხვევაში ღარიბები ვერ მიიღებენ სარგებელს;

4. ტურისტული ბიზნესის წარმომადგენლებმა უნდა შეაფასონ თავიანთი ქმედებების შედეგები საზოგადოებაზე და ექ-

ებონ ღარიბების სარგებლის გაზრდის გზები;

5. ტურისტული დანიშნულების ადგილების მართვისას მთავარი მიზანი უნდა იყოს სიღარიბის შემცირება: ეს მიზანი უნდა ხორციელდებოდეს სტრატეგიებისა და სამოქმედო გეგმების მეშვეობით;

6. უნდა იყოს გაცნობიერებული დანიშნულების ადგილებში ტურიზმის ფუნქციონირების ყველა ასპექტი; როგორ ნაწილდება მიღებული შემოსავალი და სარგებელი ტურიზმისაგან;

7. ტურიზმის განვითარების დაგეგმვა და განვითარება უნდა მოიცავდეს ინტერესთა ფართო სპექტრს, ადგილობრივი საზოგადოების აქტიური მონაწილეობის გათვალისწინებით;

8. უნდა იყოს გათვალისწინებული ტურიზმის განვითარების ყველა შესაძლო შედეგი ადგილობრივ საზოგადოებაზე, მათ შორის ანმყოსა და მომავალში, ადგილობრივ და გლობალურ დონეებზე შესაძლო გავლენა ბუნებრივ და კულტურულ რესურსებზე;

9. განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს ღარიბების მონაწილეობით არსებული პროექტების სიცოცხლისუნარიანობას; გარანტირებული იყოს ბაზარზე გასვლის შესაძლებლობები;

10. უნდა ხორციელდებოდეს სიღარიბეზე ტურიზმის გავლენის მუდმივი მონიტორინგი.

დასკვნა

ამრიგად, მსოფლიო გამოცდილება გვიჩვენებს, რომ ტურიზმი სიღარიბის დაძლევის მნიშვნელოვანი ფაქტორია. იმისათვის, რომ ტურიზმისაგან მიღებულ იქნას მეტი ეკონომიკური და სოციალური სარგებელი, საჭიროა ტურიზმის, როგორც დარგის კომპლექსური განვითარება ქვეყნის ბუნებრივ-საწარმოო და სოციალურ-ეკონომიკური თავისებურებების გათვალისწინებით. სახელმწიფოს უნდა გააჩნდეს ტურიზმის განვითარების სტრატეგია (მიზნობრივი პროგრამა), რომელიც ეტაპობრივად განხორციელდება.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_dialogue/@sector/documents/publication/wcms_162268.pdf
2. <http://www.worldbank.org/en/topic/poverty/overview>
3. <http://www.unwtostep.org/>
4. <http://step.unwto.org/content/tourism-and-poverty-alleviation-1>
5. http://businessperspectives.org/journals_free/ppm/2007/PPM_EN_2007_01_Muhanna1.pdf
6. http://unwto.org/sites/all/files/pdf/undp_discussion_paper_tourism_and_poverty_reduction_strategies_in_the_integrated_framework_for_least_developed_countries.pdf
7. World Travel and Tourism Council. Travel&Tourism Economic Impact 2015 World
8. World Travel&Tourism Council, Travel&Tourism Economic Impact 2012
9. World Travel and Tourism Council. Economic Impact of Travel&Tourism, 2015 Annual Update Summary
10. „Sustainable Tourism and Poverty Elimination“ UNWTO ST-EP Foundation, 12 years of putting ideas into actions
11. http://geostat.ge/?action=page&p_id=187&lang=geo
12. <http://ecgi.ssrn.com/delivery.php?>

DEVELOPMENT OF TOURISM-AS A FACTOR OF POVERTY REDUCTION

GURANDA TORDIA , PHD student
David Aghmashenebeli University of Georgia,
School of Economics and Business

RESUME

Tourism development as a factor for poverty alleviation and the role of tourism industry as a social problem-solving tool is discussed in the following article. The importance of tourism is especially growing in the developing countries. The tourism sector development has in the past shown to contribute to poverty reduction through economic diversification, promoting the development of related fields, providing a wide range of employment opportunities by using the resources such as cultural heritage, climate conditions, biodiversity and so forth. The development of tourism is especially important for our country due to the severity of unemployment. The unemployed and poor population must be directly involved in these tourism-development programs. Ten principles for poverty reduction through tourism must be used by governments while taking into account the features of the national economy as tourism development strategy cannot be implemented in isolation from other economic sectors. Therefore, the most important factor for the country is socio-economic development policy implementation through unified methodological approach.

Key words: tourism, tourism development, poverty reduction, employment, methodology, target programs, diversification, politics.